

Ett mer fokuserat bistånd

UD INFO

November 2007

För att bli effektivare och ännu bättre bidra till att nå utvecklingsmålen pågår en reform av det svenska utvecklingssamarbetet. En viktig del i detta arbete är fokusering av det bilaterala samarbetet till ett begränsat antal länder.

Satsning på ett mer fokuserat bistånd

Landfokusering bidrar till kvalitetshöjning och effektivisering av utvecklingssamarbetet på flera nivåer: En koncentration av biståndet till färre länder innebär att den svenska biståndsförvaltningen kan rationaliseras. Resurser kan koncentreras till hantering av ett färre antal länder vilket ger förutsättningar för högre kvalitet i hela biståndsförvaltningen såväl hemma som i fält. I linje med Parisdeklarationen innebär Sveriges utfasning av biståndet till vissa länder att dessa länders förvaltningar på ett mer effektivt sätt kan hantera kvarvarande länders bistånd. Sverige kan med andra ord anses ta sin del av ansvaret för att Parisdeklarationens målsättningar uppfylls. En förutsättning för detta är att en fortsatt nära dialog äger rum med övriga biståndsgivare och att en rimlig arbetsfördelning mellan givarna uppnås.

Regeringen har därför under året genomfört en genomgripande analys av förutsättningarna för framgångsrikt utvecklingssamarbete med de länder i vilka Sverige är engagerat. Det har gjorts ett grundligt arbete som involverat stora delar av den svenska biståndsförvaltningen. Valet av samarbetsländer har baserats på en sammanvägd bedömning av ett stort antal centrala bedömningsgrunder för att identifiera länder där Sverige har särskilda förutsättningar att bedriva utvecklingssamarbete. Ett 20-tal indikatorer har analyserats. De har tillämpats systematiskt men fått olika genomslag i den sammanvägda bedömningen av respektive land. Analysen har för varje land tagit sin utgångspunkt i fyra grundläggande frågeställningar.

För det första har bedömningen utgått ifrån det enskilda samarbetslandets behov: Hur omfattande är fattigdomen och var är behoven störst? Här spelar bland annat faktorer som medelinkomst, barnadöd-

lighet, inkomstfördelning och flickors tillgång till skolutbildning in i bedömningen.

Den andra frågan har handlat om huruvida det finns förutsättningar för att bistånd faktiskt kan leda till minskad fattigdom: Hur effektivt kan vårt bistånd förväntas vara? Av största betydelse har varit om landets egen utvecklingspolitik kan bedömas lägga en grund för tillväxt och minskad fattigdom liksom om landet kännetecknas av god samhällsstyrning och att korruption bekämpas.

Den tredje frågan har gällt demokrati och respekt för mänskliga rättigheter: Går den demokratiska utvecklingen i rätt riktning och har vi annars möjlighet att påverka den? Graden av politisk demokrati, i vilken utsträckning konventioner om mänskliga rättigheter efterlevs liksom det civila samhällets roll i utvecklingen är exempel på specifika områden som har analyserats.

Den fjärde frågan har inriktats på om det svenska biståndet har ett mervärde i relation till det enskilda samarbetslandet: Hur kan Sverige bidra? Viktiga faktorer har varit landets efterfrågan på svensk kompetens (från näringsliv, myndigheter eller organisationer) samt svenska komparativa fördelar och svenskt kunnande i förhållande till andra givare.

Därutöver har Sveriges samlade förbindelser med respektive land beaktats. Intressentmöten och seminarier har ägt rum i syfte att samla in synpunkter från svenska biståndsaktörer. Bedömningsunderlaget har sedan vägts samman och analyserats inför det slutliga urvalet av samarbetsländer.

Ökat engagemang för Afrika söder om Sahara

Sammanfattningsvis innebär landfokuseringen att vårt engagemang för Afrika söder om Sahara och Östeuropa ökar samtidigt som vi minskar närvaron i framförallt Latinamerika och även i någon mån i Asien. Det är framförallt en konsekvens av det faktum att behoven är störst i Afrika. Vårt stora engagemang i Mellanöstern kvarstår.

Utgångspunkten har varit att fokusera samarbetet till länder där Sverige har bäst förutsättningar att bi-



REGERINGSKANSLIET

dra till utveckling och skapa utrymme för satsningar i länder där Sverige bedöms kunna göra mest nytta och djupare kunna bidra till landets fattigdomsbekämpning.

Landfokuseringen innebär att det bilaterala utvecklingssamarbetet fokuseras till drygt 30 regelrätta samarbetsländer. Därtill förstärks vårt arbete för demokrati och mänskliga rättigheter i ett mindre antal länder där biståndet bedrivs under andra former än regelrätt stat-till-stat-samarbete. De regelrätta samarbetsländerna har indelats i tre kategorier (1-3 nedan) för att tydliggöra skälen för Sveriges närvaro, vilket bidrar till högre effektivitet genom att ge förståelse för varför Sverige engagerar sig i ett samarbete. Av olika skäl kan länder flyttas mellan olika kategorier. Samarbetet med ett enskilt land kan dessutom ha drag av två kategorier. Det kommer att finnas variationer i det svenska samarbetet inom varje kategori; den huvudsakliga likheten finns i ansatsen och motivet för Sveriges engagemang.

Resultatet av landfokuseringen indelas på följande sätt:

1) Länder med vilka Sverige ska bedriva långsiktigt utvecklingssamarbete (12 st)

Vi stärker vårt fokus på fattigdomsbekämpning genom att, där det bedöms finnas ett svenskt mervärde, fördjupa samarbetet med ett antal länder i Afrika, Asien och Latinamerika i deras kamp mot fattigdomen. Geografiskt stärks vårt fokus på Afrika. Vi ska stödja uppbyggandet av fungerande statsapparater och demokratisk samhällsstyrning både i länder som redan har en positiv demokratisk utveckling och i länder där Sverige bedöms ha möjligheter att påverka utvecklingen i rätt riktning.

Länderna i Afrika som det långsiktiga samarbetet koncentreras till är *Burkina Faso, Etiopien, Kenya, Mali, Moçambique, Rwanda, Tanzania, Uganda, Zambia*. I Asien är det *Bangladesh och Kambodja* och i Latinamerika *Bolivia*.

2) Länder och områden i konflikt- och/eller postkonfliktsituation med vilka Sverige ska bedriva utvecklingssamarbete (12 st)

Vi stärker vårt fokus på fred och säkerhet genom att behålla och vidareutveckla samarbetet inom centrala utvecklingsområden med flertalet stater i en konflikt- eller postkonfliktsituation. Detta kräver särskilda och flexibla insatser, som bedöms vara nödvändiga trots en hög risk för motgångar.

De länder som berörs i Afrika är *Burundi, DR Kongo, Liberia, Sierra Leone, Somalia, Sudan*. I Asien är det *Afghanistan och Östtimor*. I Mellanöstern ska samarbetet ske med *Irak och Västbanken-Gaza* och i Latinamerika med *Colombia och Guatemala*.

3) Länder och områden i Östeuropa med vilka Sverige ska bedriva reformsamarbete (9 st)

Vi stärker vårt fokus på Europa genom ett fördjupat samarbete som syftar till att underlätta EU-integrationen och därmed stärka fattigdomsbekämpningen och reformansträngningarna i vårt närområde. Länderna som berörs är *Albanien, Bosnien-Hercegovina, Georgien, Kosovo, Makedonien, Moldavien, Serbien, Turkiet, Ukraina*.

Det överordnade målet för allt svenskt utvecklingssamarbete är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. I alla tre landkategorierna *stärker vi vårt fokus på demokrati och mänskliga rättigheter*. Respekt för demokrati och mänskliga rättigheter är ett värde i sig och bidrar dessutom till att lyfta länder ur fattigdom. Vi förstärker därför vårt engagemang för en demokratisk samhällsutveckling i flera stater med stora demokratiunderskott.

4) Länder där Sverige ska bedriva demokrati- och MR-främjande insatser i alternativa former (4st)

I vissa länder med vilka ett regelrätt stat-till-stat-samarbete inte är möjligt eller önskvärt kommer särskilt demokrati- och MR-stöd ges i alternativa former. Demokratifrämjande insatser kan utformas på olika sätt och ska alltid anpassas till landets specifika situation. Biståndsmedel kan i de flesta fall kanaliseras till enskilda organisationer och krafter i det civila samhället. I andra fall, till exempel där det civila samhället är litet eller obefintligt, handlar det om att förmedla kunskap om demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi. Därigenom skapas värdefulla kontaktytor för dialog och främjande av en positiv utveckling. Detta engagemang är en del av regeringens ambitionshöjning avseende arbetet med demokrati och mänskliga rättigheter.

I Afrika stärks samarbetet i *Zimbabwe*, i Asien i *Burma*, i Europa i *Vitryssland* och i Latinamerika på *Kuba*.

5) Utfasningsländer där Sverige ska bedriva selektivt samarbete (7 st)

I vissa länder där det svenska utvecklingssamarbetet fasas ut kommer det svenska engagemanget att ta sig nya uttryck. Det kommer i flera länder att under en övergångsperiod ske genom selektivt samarbete inom prioriterade områden såsom miljö och demokrati/mänskliga rättigheter. Här kommer begränsade medel från biståndsbudgeten att användas, inte minst för att bidra till aktörssamverkan i olika former. I Afrika kommer detta att ske i *Botswana, Namibia, Sydafrika*. I Asien i *Indien, Indonesien, Kina och Vietnam*.

6) Utfasningsländer där relationerna främjas på annat sätt än via det bilaterala utvecklingssamarbetet (23 st)

Afrika: *Angola, Elfenbenskusten, Malawi, Nigeria*; Asien: *Filippinerna, Laos, Mongoliet, Pakistan, Sri Lanka, Thailand*; Latinamerika och Karibien: *Chile, El Salvador, Haiti, Honduras, Nicaragua, Peru*; Europa: *Armenien, Azerbajdzan, Kirgizistan, Montenegro, Tadjikistan, Ryssland*; Mellanöstern: *Libanon*

I vissa av utfasningsländerna har utfasningen redan påbörjats. I två länder, Libanon och Pakistan, genomförs idag insatser i form av ett tidsbegränsat återuppbyggnadsstöd. Långsiktigt samarbete kommer inte att inledas med dessa länder.

Ett viktigt skäl till att utvecklingssamarbetet fasas ut är en bedömning av att Sverige inte kan bidra lika effektivt i dessa länder som i de länder till vilka regeringen avser fokusera samarbetet. Biståndet är i flera fall väl fungerande i utfasningsländerna, men jämfört med de kvarvarande samarbetsländerna finns inte samma förutsättningar till fördjupning och stärkt samarbete. På olika sätt ska Sverige bibehålla och utveckla relationer med länder där utvecklingssamarbetet fasas ut.

Humanitärt och multilateralt bistånd berörs ej

Humanitärt bistånd, multilateralt bistånd, bidragen till enskilda organisationer som ingår i ramorganisationernas verksamhet, vissa delar av det så kallade forskningsstödet samt vissa andra mindre resurskrävande biståndsformer kommer inte att beröras av landfokuseringen då detta bistånd bedrivs enligt andra principer än de som gäller för det landrelaterade biståndet.

Landfokuseringen är ingen besparingsåtgärd utan syftar till att främja en effektivisering av utvecklingssamarbetet i de länder där Sverige väljer att fokusera sina insatser. På så sätt uppnås en förstärkt fattigdomsbekämpning och det. Genom att resurser frigörs blir möjligt att engagera sig djupare där Sverige fortsätter samarbetet. Kvarvarande låginkomstländer där det svenska utvecklingssamarbetet bedöms kunna göra mest nytta prioriteras. Fördelningen av medel mellan bilaterala och multilaterala kanaler kommer i framtiden att bli föremål för en samlad bedömning om var och hur biståndet kan få de bästa utvecklings-effekterna.

Detta faktablad är ett utdrag ur budgetpropositionen 2007/08:1 Utgiftsområde 7. Internationellt bistånd.

Hela budgetpropositionen finns att ladda ned på regeringens webbplats, www.regeringen.se.

Den går också att beställa från Riksdagens tryckeriexpedition, telefon 08-786 58 10.

Läs mer om Sveriges utrikespolitik och internationellt samarbete på Utrikesdepartementets webbplats: www.ud.se



Utrikesdepartementet, 103 39 Stockholm

Tryck: Edita, Stockholm, 2007

Fler exemplar av detta faktablad kan beställas av UD-PIK-INFO

Tel: 08-405 10 00, e-post: information-ud@forign.ministry.se, UD:s webbplats: www.ud.se

Artikelnr UD07.052



REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet